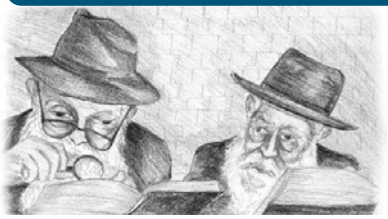
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שלח ■ י"ח סיון ה'תשפ"ג ■ 07.06.2023 ■ גליון מס' 738

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בכפי עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

וימאסו ארץ חמדה
הברית של האומה הישראלית עם ארץ ישראל החלה משעה שאמר...
המשך בעמ' 2

עיני העדה
מכל מצוות התורה וקורבנות השגגה הבאים עליהם, מיוחד הוא 'פר...
המשך בעמ' 3

שו"ת קיץ
קורה שנוצר הפרש של פרשה אחת בין ארץ ישראל לחוץ לארץ, ו'סוגרים' את הפער בצורה אחרת...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
דרושה מילה טובה
אמנם אנו כבר 'אחרי שבועות', אבל המכתב דלהלן מדם ליבו של בחור...
המשך בעמ' 5

שביבים
- יחיד ומיוחד בהנהגתו
- עשרים וארבעה שעות של תורה
- ויקרא משה להושע בן נון יהושע
- להשתחרר מה"סוס"
- גודל קדושת בית הכנסת
- בזכות מצוות הפרשת חלה

המשך בעמ' 6

ופגריכם אתם...
הפירוש ששמע רבנו מרן "אור החיים" הקדוש מחכמים מ'מגורשי ספרד'...
המשך בעמ' 8

הצדיק הנסתר הנעלם
כאשר חזר רבי יחזקאל משינוֹבַה, בנו של רבי חיים מצַאנְז, מביקורו...
המשך בעמ' 9

האומנם "אותה שעה כשרים היו"?

/ הרב פרופסור נריה גוטל שליט"א

ראש "קהילת רדליך" ירושלים, ראש מערך המחקר - מרכז תורה ומדינה, ובימים אלה ראה אור ספרו, השביעי במספר: "רש"י צריך עיון-לדרכו של רש"י בפירושו לתורה". בספר מדגים המחבר כמה עומק יש בפירושו של רש"י. מעניין ביותר ומשכיל ביותר.

את מעמדם החשוב של המרגלים הדגישה התורה בכותבה כי "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה" (במדבר יג, ג), ורש"י על אתר ביאר כי "אותה שעה כשרים היו". דא עקא, רש"י לכאורה סתר עצמו, שכן על אמירת התורה (שם, כו) "וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן... וישיבו אותם דבר" כתב רש"י (בעקבות חז"ל - סוטה לה ע"א): "להקיש הליכתן לביאתן, מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה"!

בחיבורו החדש **"רש"י צריך עיון - לדרכו של רש"י בפירושו לתורה"**, סקר הרב פרופ' נריה גוטל מיגוון ביאורים לתמיהה זו.

א. מהרש"א - בחידושי אגדות (סוטה, שם) צמצם את שעת כשרותם לשעת בחירתם בלבד, והדיר ממנה אפילו את פסיעתם הראשונה: "...דבתחילה אנשים כשרים היו - היינו בשעה שנבחרו, אבל בהליכתן בעצה רעה היו";

ב. לא רחוקה מכך גם גישת מהר"ל, שב'גור אריה' כתב כי נקודת המעבר בין הכשרות לרשעות עוברת בין המינוי לשליחות: "באותה שעה כשרים היו, אבל משנשלחו, והיו שלוחיהם של רשעים, למדו ממעשיהם, ונעשים כמו המשלחים עצמם. לפיכך כאשר נתמנו כשרים היו, ואחר המינוי מיד רשעים היו";

ג. הרא"ם סבר שאין לדקדק יתר על המידה בביטויים: "מה שאמר 'ואותה שעה כשרים היו', אינו אלא לאפוקי אחר אותה שעה, שהרי אף הליכתן בעצה רעה היו...";

ד. בשם האדמו"ר הרא"ם מגור התווסף נופך הלכתי: "שאין דנין על מחשבה רעה אלא עד שיעשה גם מעשה (קידושין לט ע"א), וזה הוא הפירוש באותה שעה כשרים היו, שעדיין לא עשו מעשה רעה, אלא אח"כ כשעשו גם מעשה רעה מקיש הליכתם לביאתם מה ביאתם בעצה רעה אף הליכתם בעצה רעה...";

ועוד נאמרו בזה דברים הרבה - פרשניים והגותיים, דרושיים וחינוכיים, אלא שמכנה משותף להם: המונח "שעה" אינו דווקאי. לא כן הגר"א, שלדידו, המונח "שעה" אותו נקבו חז"ל ורש"י, הוא ביטוי מדוייק לחלוטין. הגר"א מסמיך לכך הערה שנוגעת למנין שנות ישראל במדבר, אשר לאמתו של דבר לא מימשו את מלוא ארבעים שנות הגזרה.

הגר"א הקשה מסוף הארבעים שנה, שלא היו שלמים, שהרי הדרך שהוא מסיני עד ארץ כנען שהיו צריכין ממילא ללכת, זה לא נקרא שהתעכבו בגלל הגזרה, ואם כן לא התעכבו ארבעים שנה שלמים. ותירץ, כיון שגם החטא לא היה ארבעים יום שלמים, כמו שכתב רש"י על הפסוק כולם אנשים באותו שעה כשרים היו, ונגד אותה שעה שלא חטאו שיורד מחשבון הארבעים יום שהלכו המרגלים, כמו"כ יש לנכות מהארבעים שנה חמשה עשר ימי ההליכה, שממילא היו צריכים ללכת אותם, וזה אחד עשר יום מחורב ושלושת ימי ההכנה עד שעברו את הירדן ויום שעברו בו... (הרב אביגדור אלבום, ואתה תחזה).

ומדוע המקבילה היא בדיוק "שעה" [אחת] כנגד "חמישה עשר יום"? ובכן, רבי יצחק הורוויץ ערך בזה חשבון מדוקדק ומפורט:

כידוע, בשל ארבעים הימים שעשו המרגלים בדרך נגזר על בני ישראל להיות תועים במדבר ארבעים שנה תמימות, ולארץ ישראל נכנסו ב-י' בניסן, כנאמר "יום לשנה יום לשנה תשאו את עוונותיכם". ואם נעשה את החשבון לפי שעות, יוצא שכנגד כל שעה סבלו בני ישראל מחצית החודש (40 יום = 960 שעות; 40 שנה = 480 חודשים). אך למעשה, לפי החשבון, לא היו ביציאתם ממצרים ארבעים שנה תמימות, שכן יציאתם ממצרים היתה בי"ד בניסן, ולארץ ישראל נכנסו ב-י' בניסן, כנאמר בספר יהושע "והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש", חסרים אפוא בחשבון ארבעה ימים. ולבד מכך חסרים עוד אחד עשר יום שמכל מקום, אף ללא חטא המרגלים, היה להם ללכת במדבר, כמו שנאמר "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר". בסך הכול חסרו אפוא לחשבון העונש חמישה עשר יום, מחצית החודש. במה יתיישב הדבר? על כך עומד רש"י ואומר: "אותה שעה כשרים היו", זו השעה האחת בארבעים הימים היו כשרים, וכנגד השעה הזאת הוחסר מעונשם לאחר מכן חצי חודש, שהם חמישה עשר יום, והרי כך הוא לפי החשבון - כפי שראינו - מחצית החודש של עונש כנגד כל שעה של החטא.

אמור מעתה: משך "שעה" בדיוק "כשרים היו", וכנגד "אותה שעה" אכן לא נענשו. הופחתו להם בדיוק חמישה עשר יום, מנין שמקביל ל"שעה", ללא חסר וללא יתר.

וימאסו ארץ חמדה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

הברית של האומה הישראלית עם ארץ ישראל החלה משעה שאמר הקב"ה לאברהם: "לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך". הברית הזו כבר מתחילתה לא היתה סוגה בשושנים, אדרבא ארץ ישראל נקנית ביסורין, עוד טרם הצליח אברהם לטעת יתד של קבע בארץ ישראל וכבר נאלץ לנטוש את הארץ מפני הרעב. אחריו אבינו יצחק אמנם נצטווה שלא לצאת לחוצה לארץ, אבל גם אצלו לא היו חייו בארץ סוגה בשושנים. הפלשתים סותמים את בארות המים של אביו, רועי גרר רבים עם רועי יצחק ועושקים מהם את מי הבאר. גם אבינו יעקב נאלץ לברוח מארץ ישראל מפני עשו אחיו, וכשחזר מבית לבן חותנו לארץ ישראל ובקש ליישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, ועל אף הקשיים והניסיונות הללו נשארו האבות נאמנים לארץ לא רק בחייהם אלא אף במותם, כמו יעקב שציווה את בניו: "קברו אותי אל אבותי אל המערה אשר בשדה עפרון החיתי", וכך נוהג גם יוסף המשביע את בני ישראל שיעלו את עצמותיו אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב.

הראשונים שסדקו את הנאמנות של העם היהודי לארץ ישראל היו המרגלים. וכאן עולה השאלה: מה היה חטאם של המרגלים? שהרי אי אפשר לומר שהחטא היה בעצם שילוח המרגלים, אדרבא אנו מוצאים במקרא כמה פעמים את השימוש בריגול את מחנה האויב, כמו משה שנאמר בו [במדבר כא לב]: "וישלח משה לרגל את יעזר", וכך גם יהושע שולח חרש שני מרגלים לראות את הארץ ואת יריחו. ואצל גדעון מוצאים אנו שהקב"ה שולח אותו ואת פורה נערו אל המחנה מדין "לשמוע מה ידברו ואחר כך תחזקנה ידיך". מדוע אין הסתייגות משליחת המרגלים על ידי יהושע או גדעון ומדוע בשליחת המרגלים על ידי משה אנו רואים חטא? המגיד מדובנא בספרו 'אהל יעקב' מסביר שדורו של יהושע וכן דורו של גדעון לא ראו בעיניהם נסים ונפלאות של הקב"ה לכן היו צריכים לשלוח מרגלים לעמוד על הלך רוחו של האויב כמו שמסרו מרגלי יהושע בשובם: "כי נתן ה' בידינו את כל הארץ וגם נמוגו כל יושבי הארץ מפנינו", ואין להאשימם על הצורך הזה. כמו כן אצל גדעון שהקב"ה ציווה אותו: "קום רד במחנה ושמעת מה ידברו ואחר תחזקנה ידיך". מפני שאין לו לאדם לצאת למלחמה אם אין לבו שלם נכון ובטוח, ובמצב כזה על האדם לעשות פעולות שלו אשר מהם יתחזק. מה שאין כן דור יוצאי מצרים שראו בעיניהם את המסות והנפלאות אשר עשה ה' במצרים, הם לא היו צריכים חיזוק על ידי שליחת המרגלים. ולפי דבריו החטא היה בעצם שליחת המרגלים.

הרמב"ן בפירושו לתורה אינו רואה את חטא המרגלים בעצם שליחת המרגלים, אדרבא הוא כותב: "זו עצה הגונה בכל כובשי ארצות, כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס, אבל יצווה בנלחמים להיחלץ ולהישמר ולארוב". [במדבר יג ב] ואם החטא לא היה עצם שליחת המרגלים מהו אם כן חטא המרגלים? והנה הרמב"ן שם מחדד יותר את השאלה: לכאורה המרגלים אמרו את האמת, התשובות היו על מה שנצטוו. שהרי בקשו מהם לראות את הארץ השמנה היא אם רזה, ועל כך השיבו כי היא שמינה וגם זבת חלב ודבש היא, על השאלה: היש בה עץ אם אין, הם משיבים: זה פריה, כי כן ציווה אותם משה להראותם - ואם כך מה היה חטאם? ועל כך משיב הרמב"ן: המרגלים נתבקשו להביא אינפורמציה על הארץ, וחטאם היה שהוסיפו את המילה "אפס", ביטוי המורה על אפסות, כאומרים שהדבר נמנע מן האדם ושאי אפשר בשום ענין לבצעו. המרגלים נהגו מנהג אנשי התקשורת שלנו, שתפקידם לספק לציבור אינפורמציה ועובדות, והם מנצלים את הכלי שבידם להשחיל דרכו פרשנות והערכת מצב, וזה היה חטאם של המרגלים לפי הרמב"ן.

גם החתם סופר בספרו 'תורת משה' (שלח, עמ' כב) סובר כי שליחת מרגלים היה דבר הראוי על פי נימוסי המלחמה, מפני שאל לנו לסמוך על הנס אלא להתנהג קצת על פי הטבע. וגם לפי דבריו לא מסרו המרגלים אינפורמציה שקרית, אלא שאת האינפורמציה הזו היו צריכים למסור למשה בלבד, אשר שלח אותם, ככתוב:

"וישלח אותם משה", ומשה יחליט איך להשתמש במידע שיביאו. אבל הם לא נהגו כך, אלא מיד עם בואם "וילכו ויבואו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל . . . וישיבו אותם דבר ואת כל העדה", וזאת במגמה ליצור דמורליזציה במחנה ישראל. כך או כך, כבר גילה לנו ספר תהלים [קו כד] שחוסר אמונה והעדר אהבת הארץ הם שורש סיבת חטא המרגלים, ככתוב: "וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו". הדבר חוזר גם בדורנו בכל הניסיונות להחליש את הקשר של עם ישראל עם ארץ ישראל ולנסות להביא את הציבור לוויתורים על חלקים מארץ אבותינו על ידי הפחדה שהנה אנו עומדים בפני "צונמי" מדיני וכדומה. יש כאן חזרה מובהקת על חטא המרגלים ולכן התשובה למבוכה השוררת בבני דורנו ביחס לארץ ישראל תמצא את תיקונה רק בהגברת החינוך לאהבה ישראל וארץ ישראל ואמונה בתורת ישראל.

עיני העדה

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

מכל מצוות התורה וקורבנות השגגה הבאים עליהם, מיוחד הוא 'פר העלם דבר' המובא לכפרת העם. וזאת רק אם נעשה דבר הרחוק מאוד מהשכל הישר וההיגיון - כשהסנהדרין מורים להתיר חלק מעבודה זרה[1], והעם עושים זאת על פי פסיקתם זו. וכך בנוסף לפר המובא על כל הוראה שכזו בשאר המצוות, במקרה של הוראה על ע"ז - מתווסף גם 'קורבן השעיר' לכפרה[2].

ולבד ממה שקשה עניין זה בשאר דיני התורה - הכיצד זה שהסנהדרין באים לבטל מקצת מהמצווה, כאשר מדובר בעבודת ע"ז גדלה השאלה אף יותר.

דין זה כבר נשנה בספר ויקרא, שם דובר על הוראה שבשאר המצוות. ואילו בפרשתנו מדובר בהוראה על עניין ע"ז[3] - ועל פי אותו העיקרון שבשאר המצוות. שרק אם ההוראה באה לבטל מקצת מהמצווה ולקיים את השאר - זו הוראה המחייבת כפרה. אך אם הסנהדרין מורים על ביטול המצווה לגמרי - אין כאן פר כלל[4].

ההוראה חייבת להיות על דעת כל הסנהדרין, כשאף המופלא שבהם מסכים על כך[5]. ואין שם אף לא תלמיד אחד הראוי להוראה שחולק עליהם, בדין זה[6]. ורק אם הציבור עושה מעשה על פי ההוראה, מביאים 'פר העלם דבר' לכפרה.

ומעל כל זאת, אין המדובר כאן במצווה ברורה ומפורשת בתורה - עד כדי כך שאפילו הצדוקים מודים על קיומה, שכן היה על הסנהדרין ללמוד זאת בעצמם[7]. אלא רק אם הם חולקים על חז"ל בדבר מצווה זו, אזי יש כאן הוראה המביאה לכדי צורך להביא כפרה עליה[8].

והנה כיוון שהובאה פרשה זו בשנית, בהמשך לחטא המרגלים הנחשבים גם כן 'עדה' שלמה - בדעה אחידה. זהו המפתח המביא להבנת פרשה קשה זו. וכך כאשר כלל חברי הסנהדרין מסכימים בדעה אחת על ביטול מקצת מהמצווה שבתורה, אזי מסוכן הדבר להיות כ'עדה' של המרגלים. שאף שם כולם היו בדעה אחת[9], ולמעט יהושע וכלב לא עמד מולם איש. והם אף נקטו באותה השיטה - כשאמרו מקצת מהאמת, יחד עם הוצאת הדיבה על הארץ[10]. וכל זאת על מנת שיתיישבו הדברים, על לב שומעיהם. ומעין זה מסכימים הסנהדרין - על קיום מקצת, וביטול מקצת.

וכשם שה'עדה' של המרגלים, אינה מן המניין ורק יהושע וכלב זוכים לרשת את הארץ. כך כשמורים הסנהדרין על ביטול מקצת מצווה מהתורה, אזי עליהם להביא על כך כפרה. משום שלא היה שם אף לא אחד, שיעמידם על טעותם.

משום כך הצמידה התורה את פרשת המקושש, לדינים אלו. למרות שהוא עשה את מעשיו בשבת השנייה לצאתם ממצרים[11], יותר משנה לפני מעשה המרגלים ופרשת המגדף[12]. שכן היה בדבר כמסירות נפש, למען הצורך לחזק בעם את חשיבות שמירת השבת[13]. כשאף על מצווה קלה כ'קישוש עצים' מתחייבים מיתה על עשייתה. ובדבר זה רצה להראות לאותם אנשים שבעם שיצאו גם כן באותה השבת - כשהלכו ללקט מן המן שלא ירד באותו היום. ובעשייתו את קישוש העצים, יחד עם גזר דינו למיתה - היה הדבר כאזהרה לכל העם על עניין שמירת השבת. ואפילו על חלק אחד או מצווה בודדת, מכל עניין ומצוות שמירת השבת.

ולבסוף באה מצוות הציצית ופתיל התכלת שבה, בכדי להזהיר מדעות כמו של קורח - שבא לבטל את עניין פתיל התכלת, בטלית שכולה תכלת[14]. שכן כולם מצווה אחת הם, ולא ניתן לבטל מקצת ולהניח מקצת. כשם שבכיבוש הארץ - לא ניתן לכבוש מקצת, ולהניח חלקים ממנה שלא בשליטתם של ישראל.

ומתוך המלחמה על כיבוש הארץ, זוכים כל איש ישראל לעלות ולהתעלות ברוח ה' השורה עלינו תמיד. והארץ שאמנם נתנה לנו מאבותינו, נמסרת בידינו בכח המלחמה המטהרת את הארץ מכל צורריה[15].

ו'עיני העדה' שבים ורואים את טובת העם, בקיום כל דברי התורה בשלימות[16]. כשקורבן העולה קודם אף לחטאת, שלא כמו בשאר המקומות[17]. משום שקרובה ישועת ה' לבוא, וכפרתו על עמו.

1 - **אם מעיני העדה נעשתה לשגגה** אם מעיני העדה נעשתה עבירה זו ע"י שוגג כגון ששגגו והורו על אחת מן העבודות שהיא מותרת לעבוד ע"א בכך - רש"י במדבר טו, כד

2 - **הביאו את קרבנם אשה לה'** (ספרי יבמות ט) זה האמור בפרשה הוא פר העולה שנאמר אשה לה', **וחטאתם** זה השעיר - שם, כה

3 - **בעבודת כוכבים ב"ד מביאין פר ושעי' דברי ר"מ** דבעבוד' כוכבים בהוראה פר ושעיר מייתי דכתי' בפ' שלח לך אנשים 'וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה' דהיינו בעבודת כוכבים כדאמר לקמן בפרק הורה כהן משיח איזו היא מצוה ששקולה כנגד כל המצות הוי אומר זה עבוד' כוכבי' וכתיב (במדבר טו) 'ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה לריח ניחוח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת' - רש"י הוריות, ד:

4 - ת"ר (ויקרא ד, יג) 'ונעלם דבר' ולא שיעקר המצוה כולה, כיצד אמרו אין נדה בתורה אין שבת בתורה אין עבודת כוכבים בתורה, יכול יהו חייבין ת"ל 'ונעלם דבר' ולא שתתעלם מצוה

כולה, הרי אלו פטורין. אבל אמרו יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור יש עבודת כוכבים בתורה אבל המשתחוה פטור, יכול יהו פטורין תלמוד לומר 'ונעלם דבר ולא כל הגוף' - הוריות, ד.

5 - הורו ב"ד וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה סופלא של ב"ד שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראוי לבנים ה"ז פטור שנאמ' כאן **עדה** ונאמר להלן **עדה**, מה עדה האמורה להלן כולן ראוין להוראה אף עדה האמורה כאן עד שיהיו כולן ראוין להוראה - שם, ד:

6 - **או שלא היה מופלא של ב"ד שם** אע"ג דלא הוה מסנהדרין עצמן דאילו הוי מסנהדרין עצמן אפי' (אם) קטן שבכולן לא היה שם לא הויא הוראה מעליא כדאמר לקמן מאם כל עדת איתא לכולה סנהדרי הויא הוראה ואי לא לא ואיכא למימר נצטרך אחד מהן לצאת לדרך ומינו אחר במקומו א"נ זקן (או) שאין לו בנים היה לכך נתמנה אחר בסנהדרין - רש"י, שם

7 - **זיל קרי בי רב הוא** דכיון דאפשר לו ללמוד ולידע לא הוי שוגג מעליא וקרוב למזיד הוי - שם, ד.

8 - **אין ב"ד חייבין** דלא הוי הוראה מעליא עד שיורו להתיר בדבר שאין הצדוקין מודין שיהא אסור שהורו להיתר בדבר איסור שאין כתוב בתורה בהדיא - שם

9 - **וילכו ויבואו** (סוטה לד) מהו וילכו להקיש הליכתן לביאתן מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה - רש"י במדבר יג, כו

10 - **זבת חלב ודבש היא** (במדרש רבה) כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו - שם, כז

11 - **ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו** (כריתות ז) בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה ובשניה בא זה וחללה - שם טו, לב

12 - **ויניחהו** לבדו ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד. ויודעים היו שהמקושש במיתה (סנהדרין עה) שנאמר (שמות לא) 'מחלליה מות יומת' אבל לא פורש להם באיזו מיתה לכך נאמר (במדבר טו) 'כי לא פורש מה יעשה לו' אבל במקלל הוא אומר 'לפרוש להם' שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו - רש"י ויקרא כד, יב

13 - המקושש, ראה והבחין בצדקת ישראל שאינה כהה לעולם ואין כח בכל הלכלוכים החיצוניים לפגוע בהם לרעה, להמעיטה ולהפחיתה... מכאן חשב הוא, שהכנסת הזוהמא לישראל, תפקיד חשוב הוא, כדי שיגיעו ישראל לבחינת בעלי תשובה שגדולים הם מן הצדיקים, חטא המקושש על מנת לשוב וכוונתו לטובה היתה, ובאה אימרת ה' שחלילה וחלילה להכניס זוהמא במזיד לעבור על דבר תורה אפס גדולה או קטנה, ועל כן רגום ירגמו אותו באבן, ובכל זאת כיון שהיתה כוונתו לשם שמים נאמר עליו ' כי בחטאו מת' ויש לו חלק לעולם הבא - 'מי מרום' במדבר (הגרי"ם חרל"פ), פרשת שלח

14 - הלבישן טליתות שכולן תכלת באו ועמדו לפני משה אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה אמר להם חייבת התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה - רש"י במדבר טז, א

15 - המלחמה הגופנית בישראל בעד ישראל ובעד ערי אלקינו מוכרחה להרים את הלוחמים למלחמת קודש שתצלח עליהם רוח ד' כמו ביפתח הגלעדי, ועל כן על ידי המלחמה בעמלק יושפע עליהם שפע רב של קדושה ותפארת, ובשביל זה היה ראוי שישראל יקחו את הארץ ישראל גם כן על ידי מלחמה, למען יהיו ראויים ישראל אליה, הגם שבין כך ובין כך אני נותנה לישראל - מי מרום, שם

16 - וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה - במדבר טו, כב

17 - **לחטת** (הוריות יג זבחים נ) חסר א' שאינו כשאר חטאות, שכל חטאות שבתורה הבאות עם עולה החטאת קודמת לעולה שנא' (ויקרא ה) 'ואת השני יעשה עולה', וזו עולה קודמת לחטאת - רש"י שם, כד

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: קורה לפעמים שנוצר הפרש של פרשה אחת בין ארץ ישראל לחוץ לארץ, ובכל פעם אני רואה ש'סוגרים' את הפער בצורה אחרת.

פעם אחת עושים זאת בפרשות 'מטות מסעי', שנה אחת זכורני שעשו זאת בפרשות 'בהר בחקותי' והשנה הזאת בכלל יעשו זאת בפרשות 'חקת בלק'.

וברצוני לשאול מדוע בכל פעם משלימים זאת בזמן אחר? ובכלל בשנים מסוימות היה אפשר להשלים זאת הרבה יותר מוקדם (למשל בפרשות 'תזריע מצורע') ומדוע לא עושים זאת? מי מחליט על כך?

תשובה: ראשית יש לדעת שהפער הזה נוצר כאשר יו"ט שני של שביעי של פסח או של חג השבועות חל בשבת קודש, שבמקרה כזה בארץ ישראל הרי זה 'אסרו חג' וקוראים פרשת השבוע ואילו בחו"ל זה יו"ט שני וקוראים את הקריאה המיוחדת של יום טוב שני, וכך נוצר הפער עד שבחו"ל מחברים ב' פרשות ביחד, ובארץ ישראל קוראים פרשות אלו בשבתות נפרדות.

ואכן לא בכל פעם הפער 'נסגר' באותה דרך ואם כן שואל השואל מהם הכללים בזה.

הכללים בזה

הנה יש בזה ג' כללים ועקרונות:

א) יש תקנת עזרא הסופר לקרוא את פרשת 'בחוקתי' (שיש בה 'קללות') שבועיים קודם חג השבועות באופן שפרשת במדבר תהיה השבת הסמוכה לחג השבועות (כדי לקיים 'תכלה שנה וקללותיה' מחד, ומאידך לא לסיים את השנה בדבר רע) ובארץ ישראל פעמים שאין הדבר אפשרי ואנו קוראים אף את פרשת נשא קודם שבועות, ובחו"ל שמפגרים אחר ארץ ישראל בפרשה אחת יוצא שקוראים את פרשת במדבר בשבת הסמוכה לחג השבועות - לפי תקנת עזרא - ולכן לא רוצים להשלים את הפער מוקדם יותר, כדי לא לפגום בתקנת עזרא.

ב) יש רצון להדגיש (על ידי איחור החיבור) את התקנה והעניין שיש בהצמדת פרשת במדבר לחג השבועות ופרשת דברים לתשעה באב.

ג) יש פרשות מסוימות שאנחנו מעדיפים לחבר ולא להפריד, ויש פרשות שאנו מעדיפים להפריד ולא לחבר.

ועתה נבאר את פשר השינויים לפי מספר דוגמאות שחלו בעשור האחרון.

שנים: תשע"ו, תשע"ט, תשפ"ב

בשנה שעברה וכן בשנים תשע"ט ותשע"ו, אסרו חג של פסח חל בשבת קודש ובאותה שבת קראו בא"י פרשת 'אחרי מות' (בגלל שהיו אלו שנים מעוברות) ובחו"ל קראו זאת רק בשבת הבאה, וכך נשאר הפער עד פרשות 'מטות מסעי' שבא"י קראו אותן בנפרד ובחו"ל קראו אותן במחובר, ורבים שאלו מדוע לא סגרו את הפער הרבה יותר מוקדם, ומיד בשבת הסמוכה לפסח היו קוראים את פרשות 'אחרי מות קדושים' ביחד והיו סוגרים את הפער מיד בשבת הראשונה, אך לפי האמור לעיל באות א' לא רצו לעשות כן, כי באותה שנה בארץ ישראל נאלצו לקרוא את פרשת נשא קודם חג השבועות (שלא על פי תקנת עזרא הסופר) אבל בחו"ל לא רצו לגרום לכך ולפגום בתקנת עזרא הסופר.

אולם גם לאחר חג השבועות לא רצו לחבר את פרשות 'חוקת בלק' גם משום שפרשות אלו בדרך כלל לא מחוברות (בארץ ישראל הן לעולם נפרדות) וגם משום שאיחור החיבור מוכיח את העניין שיש לקשר בין פרשת דברים לתשעה באב כאמור לעיל אות ב'.

שנת תשע"ח

בשנת תשע"ח גם אסרו חג של פסח חל בשבת קודש ובאותה שבת קראו בא"י פרשת 'שמיני' (בגלל שהייתה זו 'שנה פשוטה') ובחו"ל קראו את הקריאה של יו"ט שני, ואז 'סגרו' את הפער בפרשות 'בהר בחוקותי' וגם בארץ ישראל וגם בחו"ל קראו את פרשת במדבר בשבת הסמוכה לחג השבועות, וגם אז התעוררה שאלה מדוע לא 'סגרו' את הפער כבר קודם לכן בפרשות 'תזריע מצורע' (שבארץ ישראל יפרידו את הפרשות ובחו"ל יקראו במחובר) והתשובה לכך היא משום שרצינו להדגיש את התקנה לקרוא את פרשת במדבר לפני חג השבועות (לעיל אות ב') ולכן איחרנו את החיבור עד קרוב לחג השבועות כדי להדגיש זאת, וגם משום שלא רצינו בארץ ישראל להפריד את פרשות אלו שלא להאריך בפרשת הנגעים בב' שבתות (כמבואר לעיל אות ג').

שנת תשפ"ג

והנה השנה תשפ"ג הפער נוצר בגלל יו"ט שני של חג השבועות שחל בשבת קודש ובשנה זו אנו 'סוגרים' את הפער על ידי כך שבחו"ל מחברים את פרשות חוקת ובלק, ויש לשאול מדוע לא מחכים עד פרשות 'מטות מסעי' כמו בשנים אחרות?

והתשובה לכך היא פשוטה כי בשנה זו פרשות 'מטות ומסעי' בארץ הן בלאו הכי מחוברות ולכן אי אפשר 'לסגור' את הפער בפרשות אלו, ולא נותרה ברירה אלא לחבר את פרשות 'חוקת ובלק' ובכך לסגור את הפער קודם פרשת דברים.

ויש עוד מה להאריך בזה אך די במה שכתבתי עד עתה לבאר את רוב השאלות בנושא זה (ועיקרי העניין כבר נתבארו בשו"ת מהרי"ט חלק ב' אורח חיים סימן ד').

האם בזמננו ניתן לשנות את הכללים?

והנה כידוע בזמננו ששיירות שכיחות מהכא להתם ומהתם להכא יוצא שבגלל פערים אלו רבים מדלגים על פרשה, וכן יש יהודים רבים בארץ ישראל ששומעים שיעורי תורה מרבנים בחו"ל (או להיפך) ובשבועות אלו הרי שהשיעורים לא מכוונים לפרשת השבוע שלהם, והוא הדין לעלונים התורניים אשר מופצים בתפוצה עולמית ואינם יודעים האם לכוון לפרשת השבוע בארץ ישראל או לפרשת השבוע בחוץ לארץ.

ויש לברר האם משום כך יכולים אנו בזמננו לשנות ולהחליט שלמרות כל הנ"ל אנו ננסה לסגור את הפער בכל שנה (שיש פער) כמה שיותר מוקדם?

ומצאתי בלוח 'דבר בעתו' שהגרמ"מ הלברשטאם זצ"ל אמר שהדעת נותנת שלפי שסדר הפרשיות בחו"ל תוקן בתקופה בה לא היו שיירות מצויות מא"י לחו"ל ולהפך, לא גרם הפער לטירחא דציבורא, אבל כיום שהדבר גורם לטירחא גדולה לאלפים, במיוחד בשנה מעוברת בה חל פסח בשבת ואז חל שביעי של פסח בערב שבת קודש ולבני חו"ל אחרון של פסח בשבת, שאז אין מתאחדים אלא בשבת פרשת מסעי ב' באב, לכאורה היה מקום לפוסקי דורנו לשנות המנהג ולתקן שבני חו"ל יתאחדו בקביעות עם בני ארץ ישראל בשבת הראשונה שחלה אחר יו"ט שני שחל בשבת, ואילו זכינו, היו יכולים הגאון בעל ה'אגרות משה' והגאון בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל לקבוע כן.

ועוד הוסיף וכתב שלעומת זאת הגר"ח קנייבסקי זצ"ל הגיב על הצעה זו 'חלילה מלשנות מתקנת חז"ל והקדמונים' אלא שכתב שלמען הדיוק, אינה תקנת חז"ל ובני מערבא היו מסיימים התורה בשלוש שנים, אלא של קדמונים היא ו'כמנהג שנתפשט בכל ישראל'.

ולענ"ד בזמננו היום גם אם נקבל את הגישה הנוקטת שאין בזה שינוי מתקנות חז"ל, מ"מ נראה שאין בזמננו מי שיכול לתקן תקנה באופן שתתקבל אצל כלל ישראל וכלל העדות, ואם נבוא להתחיל ולשנות, עלולים אנו להגיע למצב שלא רק שיהיה שוני בין ארץ ישראל לחו"ל, אלא יהיה שינוי בין ארץ ישראל גופא לחו"ל גופא, וחלק ינהגו כמנהג הקדום, וחלק ישנו לפי התקנה החדשה, וכל אחד יציע הצעה אחרת היאך לסגור פער זה, ותהיה בוקה ומבולקה, ולו רק מצד זה יש להתנגד לשינויים בנושא זה.

ויה"ר שתתקיים בנו התפילה 'וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ והביאנו לציון עירך ברינה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם'.

סיפור לשבת

דרושה מילה טובה

אמנם אנו כבר 'אחרי שבועות', אבל המכתב דלהלן מדם ליבו של בחור יתום שחייו הרוחניים ניצלו בליל שבועות, הוא אקטואלי וחשוב לאין ערוך במשך כל השנה.

וכך כותב היתום שעומד לפני חופתו לאמו היקרה: "טייערע מאמי! – קשה לי מאוד לכתוב לך. הייתי בן 9 כשטאטי עליו השלום נפטר.

"באותו יום אחרי שהרבי בחיידר קרא לי והלך איתי הביתה ולא הבנתי למה. שאלתי אותו בתמימות "למה הרבה לוקח אותי הביתה?" – כשהגעתי הביתה אני זוכר עד היום את העיניים

המשך בעמוד הבא...

האדומות שלך, לוויה, רמקול, שבעה, קדיש, הקמת מציבה, יארצייט, ובדידות שלא מסתיימת. מאותו היום אני לא אותו ילד. תמיד קנאתי בכל החברים שיש להם טאטי, שיהיה לי מי שייתן לי יד בדרך לשוהל ולא כל שבת פעטער אחר.

"את בטח זוכרת את אותו היום שהחלטתי שאני לא חוזר לישיבה. לא יכולתי להיות כל הזמן ה'שונה' ה'מסכן' ה'יתום' וכו'.

'לא ביקשתי ממך עדיין סליחה על הצער שגרמתי לך אז ובכל התקופה של לפני ואחרי.

היום אני מבין כי צער גדול היה נחסך לו 'כן" הייתי משתף אותך.

וכך לאחר מסכת של ייסורים, הוא מספר: "בגיל 14 וחצי, ביום בהיר, החלטתי לשוב לעולם הישיבות ואת – שהתמדת בלקבל אותי כמי שאני ושתמיד הבנת לליבי וכאבת את כאבי – לא שאלת למה, הבעת שמחה הערכה, וליווית אותי למסגרת החדשה במהלך חודש סיוון.

"מעודי לא שיתפתי אותך מה קרה אז. כעת קודם לחופתי רצוני לשתפך.

"בל"ג בעומר, יומיים קודם היארצייט של טאטי, עלה בי הכאב והמחנק שהופיעו בי מדי שנה בתקופה זו. זיכרונות ליל שבועות ותיקון ליל שבועות בשוהל עם טאטי והלימוד עם המנגינה... המנגינה הכי מתוקה בעולם של טאטי לומד עם פעטער ר' משה. בגיל שמונה הכל הסתיים. באותה שנה כמדי שנה בליל שבועות נמשכתי כמגנט לשוהל, מחכה אולי שוב אשמע את הצליל, ישבתי, בהיתי, כעסתי על כולם. דמעות בעיניי. מנסה להנפיק צליל דומה שיזכיר לי שאחווה שוב מעט את ההרגשה. היה זה לאחר שחוויתי כבר שבעה חודשים של גיהנום (!) בלי מסגרת לימודית...

טועם את טעם הבלי העולם בכמות גבוהה. "ואז כמו מלאך משמים, בשעה 12:30 בערך, מתיישב לידי הרב מ. ב. מניח את ידו על הכתף שלי. הגבתי בהתכווצות, והוא אומר: "אין לי חברותא, האם תוכל ללמוד איתי?" – דמעות זלגו על לחיי ללא הרף, הרב מ. יושב לידי. ידו על כתפי ולוחש: 'אני מבין אותך' – גם אני מתגעגע ללימוד שלי עם טאטי שלי ולשוובות שהיתה ונעלמה, אני זוכר אותך עם אביך לפני שבע שנים, בא לשוהל בליל שבועות. ומאז הכל נגמר..

"הוא המשיך בשקט: 'אני יודע שאת טאטי אף אחד לא יכול להחזיר לך, אך את השמחה גם אף אחד לא יוכל להחזיר לך חוץ ממך...

בוא נתחיל ללמוד. מבלי להשתהות הוא פתח גמרא מסכת שבת בסוגיא של מתן תורה.

וכשסיימנו באור ראשון של שחר, אור ראשון של תקוה וכוח חדרו לליבי. הרב מ. הציל את חיי... הזמנתי אותו לחתונה. מאוד מאוד מקווה שיגיע.

"מאמי תודה על הכל ושוב סליחה! בנך ש. ."–

הדברים המדברים בעד עצמם פורסמו ע"י אם החתן, לעילוי נשמת בעלה ז"ל, כדי

להחדיר את המודעות, עד כמה עלינו לשים לב לסובבים. ליתומים, או לכל ילד, נער ובחור, שזקוק לתשומת לב. לחיוך. למילה טובה. כי בידינו להציל נפשות.

(הרב אהרן ברגמן - המבשר)

שביבים / שאול שיף

יחיד ומיוחד בהנהגתו

מנהג נאה היה לו, לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, בעשרת ימי תשובה, לבקר חולים וזקנים ולכבדם בברכת 'שנה טובה'. פעם הגיע לבית אבות 'נווה שמחה' כדי לבקר את הרב הישיש רבי אליעזר כהן זצ"ל, אשר עשרות בשנים התגורר בשכונתו. כשנכנס רבי שלמה זלמן לחדרו, בליווי בנו, רבי ברוך זצ"ל, מצאוהו ישן. הורה רבי שלמה זלמן לבנו להעירו משנתו. תמה רבי ברוך: 'איך אפשר להעיר משנתו אדם זקן וחולה'? השיבו רבי שלמה זלמן: 'הוא לא ישן מעייפות וחולי, אלא משום שאין לו מבקרים...' ותוך כדי דיבור ניגש רבי שלמה זלמן אל רבי אליעזר, כשהוא קורא: 'ר' לייזר, יש לך אורחים!' נעור רבי אליעזר ונדהם לראות את גדול הדור עומד לפניו בחיוך אבהי ואוהב. הם שוחחו בידידות ורבי שלמה זלמן נפרד ממנו בברכת 'שנה טובה'. לעת צהרים, כשהגיע נכדו של רבי אליעזר לבקרו, אמר לו הסבא: 'בוא וראה את גודל לבו וחוכמתו של רבי שלמה זלמן; הרי אם היו מגיעים אנשים חשובים אחרים ומוצאים אותו ישן, היו משאירים פתק: 'באתי ומצאתי אותך ישן'. וכשהייתי קם הייתי מצטער על כך יותר מאשר לא הגיעו כלל. אך רבי שלמה זלמן יחיד ומיוחד בהנהגתו, ויודע להרגיש ללבם של ישראל!

(מגד גבעות עולם)

עשרים וארבע שעות של תורה

מרן הגאון הגדול הרב יצחק דוב קופלמן זצוק"ל היה מבכירי וממצוייני תלמידי הגאון המפורסם רבי שמעון יהודה שקאפ זצ"ל, ר"מ ישיבת "שער התורה' דגרודנה, מחבר ספר 'שערי יושר' ועוד, וממנו ינק את חכמת תורתו. הוא גם זה שזכה להציל בנס ובמסירות נפש את כתבי רבו, ובעטיים נתפס ע"י חייל רוסי, ונשלח לגלות בסיביר ולאחר מכן בסמרקאנד. הרפתקאות שונות עברו עליו באותן שנות הבלהות, אך בעוז רוחו לא נרתע מלעסוק בהרבצת תורה בכל התנאים, כשהוא מלקט סביבו נערים בודדים ללמדם תורה במחתרת.

על תקופת שהותו בסיביר התבטא לימים הרב קופלמן תחת אחד השיחים, שעל אף שהם נידונו שם לעבודת פרך, ונוצלו בכל דרך אפשרית כשרדו בהם ללא רחמים, מכל מקום הרגיש את עצמו בן חורין יותר מאשר סוחר אמריקאי ממוצע. כי בסיביר מהרגע שנגמרה העבודה, נותרו לו לפליטה דקות או שעות מספר, שעזבוהו לנפשו ויכול היה להתפנות, ולו במחשבתו, לעסקיו הוא, מה שאין כן אותו סוחר אמריקאי המשועבד לעסקיו עשרים וארבע שעות ביממה, ואינו יכול להשתחרר מעיסוקיו אפילו לרגע קט...

בשנת תש"ו לאחר נדודים רבים הצליח הגרי"ד לצאת מבעד מסך הברזל ולהגיע לפראג. בתקופה ההיא שרתה שם אנדרמולסיה גדולה, וכולם היו עסוקים אז בפרנסה ושיקום, אבל הוא חיפש איזה בית מדרש. כשמצא, נכנס ונתקל בגמרא ומיד התפרץ בבכי. הוא התיישב ללמוד שם שעות על גבי שעות ללא הפסקה. לא עשר ולא חמש עשרה שעות, אלא עשרים וארבע שעות ברציפות, היה שקוע בתוך הגמרא! כאשר שאלו אותו, הסביר, שעכשיו כאשר הוא מתחיל חיים חדשים, רוצה הוא שזו תהיה ההתחלה.

(גל' מתיקות הדף היומי)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע

סיפר הגה"ח ר' יעקב מרדכי שווירץ ז"ל: הגאון הנודע רבי מנחם זעמבא זצ"ל היה מגאוני ווארשא רבתי, אך בהיותו ב'שטיבל' בין החסידים התנהג בענווה ובפשטות, עד שהיו קוראים לו בשמו ללא תארים. פעם אחת בערב חג הסוכות נכנסתי לחנות אתרוגים, והנה אני רואה שם את רבי מנחם זעמבא זצ"ל מוקף באברכים שקוראים לו בשמו ושואלים את דעתו על האתרוגים. ניגש אלי רבי מנחם ואמר לי: ידועים דברי התרגום יונתן "וכד חמא משה ענוותנותיה קרא להושע בן נון יהושע", ויש להבין וכי רק עתה הבחין משה בענוותנותו של יהושע, מדוע עד עתה לא שינה את שמו. אלא, יהושע היה השמש של בית המדרש וסידר את הספסלים, וכיון שכך קראו לו כולם 'הושע' ולא נהגו בו גינוני כבוד.

אמנם עתה כשיצא יהושע לדרך, אמר משה מנהגי ענוה כאלו טובים בתוך בית המדרש בין תלמידי חכמים, אבל כשיוצאים לרחוב אין זה ראוי, כי ישנם אנשים שאינם מבינים 'נוסח' זה ויבואו לזלזל בכבוד התורה. על כן כשיצא יהושע לדרך שינה את שמו וקרא לו 'יהושע', שם מכובד יותר, כדי שינהגו בו כבוד... כמו כן -סיים רבי מנחם- על החסידים לדעת שאף אם בבית החסידים אין נוהגים בגינוני כבוד, מ"מ כשישנם אנשים אחרים מסביב, עליהם להיזהר יותר בכבוד תלמיד חכם.

(שיח הפרשה)

להשתחרר מה"סוס"

עגלון אחד ניגש לאדמו"ר רבי דוד מטולנא, ושפך לפניו את ליבו:

"אני עובד קשה משעת בוקר מוקדמת ועד שעת לילה מאוחרת. מסיע אנשים, סוחב משאות, מתגלגל בדרכים. לעתים אנשים מעירים אותי אפילו באמצע הלילה. אני בקושי חי. אני מבקש שהרבי ייתן לי ברכה שאתעשר, ולא אצטרך לעבוד כל כך קשה". "אם אתה רוצה להתעשר", השיב לו האדמו"ר, "תן לי מאתים רובל לצדקה ואתפלל עליך". "מאתים רובל?" הזדעק העגלון. "מנין אקח סכום כה גבוה?" "תתייעץ עם אשתך", השיב האדמו"ר. העגלון שב לביתו וסיפר לאשתו על השיחה שהיתה לו עם האדמו"ר. "מה את מייעצת לי לעשות?" שאל. "מהיכן אשיג סכום כזה"? "יש לך סוס בריא וחזק ששווה מאתים רובל", הציעה אשתו. "תמכור אותו, ותיתן לאדמו"ר את הכסף לצדקה". "וממה נתפרנס?" הקשה. "תחליט לבד. אם אתה מאמין לרב'ה - תמכור, ואם לאו - אל תמכור". העגלון מכר את הסוס ונתן את הכסף לצדקה. במעט הכסף שנותר בידו התחיל להתעסק בכל מיני ביזנעס קטנים, וברוך ה' ראה בהם ברכה מרובה, ולאט לאט התעשר עושר רב. שאלו את רבי דוד מטולנא, איך קרה המופת הזה?

נענה ואמר: "העגלון הזה היה רגיל לבוא אלי מדי פעם. בכל פעם ביקש ממני ברכה שהסוס שלו יישאר חזק, שאנשים יזמינו אותו לנסיעות, שיהיה לו כוח לעשות הרבה נסיעות, וכיוצא בזה. נוכחתי לראות שהאיש הזה בוטח בסוס שלו. אמרתי: כל עוד הוא בוטח בסוס שלו - הסוס שלו ישאיר אותו למטה... רק כשיבטח בקב"ה - הקב"ה ישפיע עליו את כל הברכות. לכן לקחתי לו את הסוס, ולא נותר לו אלא לבטוח בקב"ה, ואז הכול נהיה אחרת"... המשיך רבי דוד ואמר: "לכל יהודי יש את 'הסוס' שלו, שעליו הוא סומך. רק אם יתחזק באמונה וביטחון בקב"ה, יעזוב את הסוס הזה ולא יתלה עליו יהבו, יזכה לסייעתא דשמיא, ולשפע ברכה וישועה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א)

גודל קדושת בית הכנסת

סיפר הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א: מעשה ביהודי אחד שבא לשאול את עצתו של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א האם יסע לארץ ישראל או לא? נענה הרבי ואמר לו: הגמרא אומרת במסכת ברכות (ח.) שאמרו לרבי יוחנן 'איכא סבי בבבל', שיש יהודים זקנים החיים בבבל. התפלא רבי יוחנן ואמר, הרי הפסוק אומר (דברים יא כא) 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לתת לאבותיכם', הרי שההבטחה לאריכות ימים היא רק לאלה המצויים בארץ ישראל, אבל בחוצה לארץ לא. נענו ואמרו לרבי יוחנן שאותם זקנים מאריכים להיות בבית הכנסת, הם מקדימים לבוא בבוקר לשחרית, ומאריכים לשהות בערבית, נחה דעתו של רבי יוחנן וסרה תמיהתו, וכך אמר: אכן דבר זה הוא שהועיל להם לאריכות ימים, וכפי שאמר רבי יהושע בן לוי לבניו: הקדימו לבוא לבית הכנסת בשחרית, ותאריכו לשהות בו בלילה, וכך תאריכו ימים. וביאר המהרש"א, שבתי הכנסיות שבבבל יש בהם קדושת ארץ ישראל, ולכן אלו המצויים בהם תדיר הם כאילו שמצויים 'על האדמה אשר נשבע ה' לתת לאבותיכם' ולכן גם הם בכלל הבטחת אריכות הימים.

סיים רבי משה לייב מסאסוב ואמר לאותו יהודי: אם קדושת בית הכנסת היא כקדושת ארץ ישראל, הרי שנמצאנו למדים שקדושת

ארץ ישראל היא כקדושת בית הכנסת, ולכן אם מסוגל אתה לשמור על עצמך ולהתנהג בארץ ישראל כאילו מתגורר אתה בבית הכנסת, יכול אתה לנסוע, ואם לאו - מוטב שתישאר בביתך בחוץ לארץ.

אבא! "כך כתוב בתורה"

כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וגו' וְהוֹדַעְתִּי אֶת חֻקֵּי הָאֱלֹקִים וְאֶת תּוֹרֹתָיו. הרה"ק ה'חקל יצחק' מספינקא זצ"ל נהג לפרש את הפסוק הזה, על פי הסיפור המלבב מהרה"ק רבי מאיר"ל מפרימישלאן זצ"ל. מעשה ברבי מאיר"ל שהיה יושב ודורש בשולחנו כמשה מפי הגבורה והוא מתכוון לדרוש ולפרש הכתובים באופן שימשיכו ברכות וישועות לישראל. אם כי הדרוש כשלעצמו אינו מתיישב די צרכו, התפלא מישהו למה לו להתאמץ כל כך בדרך הדרוש, וכי אינו יכול לברך את ישראל בלעדיו. אמר לו הצדיק כבר נפסק להלכה בשו"ע שאם ראה את אביו אינו נוהג כשורה, לא יאמר לו עברת על דברי תורה אלא יאמר: אבא! "כך כתוב בתורה". ולכן משתדל אני למצוא בית אחיזה במקראות כדי להמשיך ברכה. ככל הדברים האלה, הסביר ה'חקל יצחק', אמר משה רבנו ליתרו חותנו: "כי יהיה להם דבר בא אלי" - כשפוגעת בישראל מדת הדין ח"ו, ובאים אלי לשפוך שיחם, "ושפטתי בין איש" (-זה הקב"ה שנקרא ה' איש מלחמה), ובין רעהו" (אלו ישראל שקראם 'למען אחי ורעי') וככה אני עושה זאת: "והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו" אני דורש ומכריע שכך הוא הדין על פי חוקי התורה שצריך להושיעם מכל צרותיהם.

(מתוך שושלת ספינקא)

בזכות מצוות הפרשת חלה

סיפר הרב שניאור אשכנזי שליט"א: התופעה הרוחנית של דורנו היא מצוות הפרשת חלה. כל רבנית ושליחה חב"דית יודעת שכבר לא צריכים אומן וסדנת תכשיטנות באלפי שקלים כדי להרים ערב נשים. די לכתוב "ערב הפרשת חלה" ונשים מכל קצות הקשת יתכנסו ללוש עיסה ביחד, לברך על הפרשת חלה ולקבל החלטות טובות שישנו את חייהן.

הדבר היותר מדהים הוא, פתיחת שערי השמים בזכות המצווה. הרבנית לימור לוי, מנשות חב"ד בעכו, שמפעילה ערבי הפרשות חלה בכל הארץ, שיתפה אותי בסיפורי ישועות שאירעו עמה, כולל שמות ודפי פייסבוק בהם הגיבורות (שחלקן אינן שומרות מצוות) מספרות את סיפוריהן. הנה אחד המיוחדים ביניהם: יולדת מעכו, שבועיים אחרי הלידה, חלתה בקורונה קשה. היא הייתה מורדמת, מונשמת ומחוברת לאקמו במשך 5 שבועות. אימה השבורה התייעצה עם הרבנית לוי שמכירה אותה מהעיר והיא הציעה לארגן ערב הפרשת חלה גדול לרפואתה. הגיעו עשרות נשים, הן התפללו, ביקשו וזעקו לרחמי שמים. תוך כדי שדודה שלה לשה את הבצק ומברכת וכולן עונות אמן, הגיעה הודעה שהיולדת החלה להתעורר. שבוע אחר כך, הרבנית לוי מקבלת טלפון. זאת הייתה היולדת בעצמה שהועברה לבית לוינשטיין לשיקום. "אני לא מכירה אותך, אבל רציתי להודות לך, כי ברגע שהתעוררתי, הרגשתי את התפילות שלך". חודש אחר כך הן התאספו שוב בבית הכנסת, הפעם לשם סעודת הודיה. האישה הנרגשת סיפרה כי הרופאים אמרו לה, שהיא אחת מחמש נשים בכל הארץ שניצלו ממצב דומה.

ופגריכם אתם...

/ הרב ניסן ברק

הפירוש ששמע רבנו מרן "אור החיים" הקדוש מחכמים מ'מגורשי ספרד'.

בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פִּגְרֵיכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפַּרְכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה אֲשֶׁר הֵלִינֹתֶם עָלָי, וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה: בפרשתנו היא הפעם היחידה שרבנו האור החיים הקדוש מביא פירוש בשם 'חכמי קאשיטליא המגורשים', שביארו את כפל הפסוקים 'במדבר הזה יפלו פגריכם' ושוב נאמר 'ופגריכם אתם יפלו במדבר', שהם תירצו, שהפסוק השני מרמז על משה ואהרן בעצמם שהם יפלו במדבר ולא יכנסו לארץ ישראל, ולכן נאמר 'ופגריכם אתם' שזה מתייחס למשה ואהרן ורבנו הקדוש שואל על פירוש זה, האיך יתכן לומר על גופם הטהור והזך של משה ואהרן לשון 'פגר' ולשון 'נפילה'??? וכך כותב רבנו הקדוש וזה לשון קודשו: וזה דרך רמז, כי ודאי שלא יאמר פגר על משה ואהרן שגופן זך כמלאכים, גם לא יאמר לשון נפילה על ב' מאורי עולם. עד כאן לשון קודשו. כלומר: שאכן אין זו כוונת הפסוק כפשוטו, אלא הוא מרומז בפסוק על ידי היתור של המילה 'אתם'.

ואגב, יצויין דבר נורא שכתב רבנו הקדוש בספרו 'פרי תואר' בשם הגאון רבי חיים גאג'ין, שתלה סיבת גירוש ספרד על שהקלו בהלכות טריפות. וזה לשון קודשו של רבנו הקדוש: 'אשא עיני ואראה והנה א-להים עולים מן הארץ"ש, ארשת שפתיו ברור מללו, הוא הרב הגדול ים החכמה ומעיין הקדושה ומקור היראה, את ה' הוא מכבד, הוא המופלא בדורו, כמוה"ר חיים גאגין זלה"ה, שחיבר קונטריס אחד וקרא לו 'עץ חיים' ובו כתב המחלוקת הגדולה שעברה לו עם הרבנים שהיו בדורו [בענין נפיחת הריאה]. ופתח דבריו האיר והודיע, כי הוא מקהל המגורשים מקאשטילייא, ושם בעיר ההוא נהגו איסור בדבר להכשיר בנפיחה, אלא דמקרוב פרצו גדר, קצת מקומות לא כולם. וקרא תגר, ואמר: 'ראה מה עלתה בידם, עשה ה' טרף אדם, אכלו אותם אויביהם אשר לחרב וכו', ושנת רנ"ב לאלף השישי נתפזרו בכל ארבע רוחות העולם'.

[אור החיים שלח פרק יד פסוק לב, פרי תואר סימן לט ס"ק לב]

הצדיק הנסתר הנעלם

כאשר חזר רבי יחזקאל משינוֹבַה, בנו של רבי חיים מצַאנְז, מביקורו בארץ ישראל, ציווה ר' חיים לערוך לכבוד בנו סעודה גדולה. במהלך הסעודה ביקש ר' חיים מבנו: "חֶזקֵלֶה, ספר נא מה ראית בארץ ישראל." סיפר ר' יחזקאל: "ראיתי בארץ ישראל צדיק נסתר, אחד מלָמ"ד-וָא"ו הצדיקים הנסתרים, וכך היה המעשה: בהיותי בצפת טבלתי במקווה בערב שבת קודש, וראיתי שם איש טובל טבילות יפות מאוד. רציתי לדעת מי הוא, אלא שלא היה שם איש ממכריי שאוכל לשאול אותו על אודות אדם זה. בתוך כך מיהר האיש לצאת מן המקווה והתלבש בחיפזון ובזריזות. מיהרתי גם אני להתלבש ויצאתי כדי ללכת בעקבותיו. במהירות גדולה הלך האיש בסמטאותיה של צפת, וראיתי שהוא הולך בדרך פתלתלה כדי שלא אוכל לעקוב אחריו. כך רץ האיש בסמטאות אל מורדותיה של צפת, שכל כולה של עיר זו עליות ומורדות. לבסוף לא יכולתי עוד להמשיך וללכת אחריו, וקראתי אליו בקול שיעצור, כי ברצוני לשאול אותו דבר מה. אז פנה אליי האיש ואמר: 'הרב משינוֹבַה, מה איכפת לך שאני עדיין חי בעולם הזה? נבהלתי מדבריו, ולא הלכתי אחריו עוד.

אחרי שנכנסה השבת והתפללתי קבלת שבת ותפילת ערבית, הצטערתי שלא זכיתי להתברך מפיו של האיש ולשאול אותו על כמה עניינים חשובים. גמרתי בדעתי לשאול על האיש, ושאלתי את מכריי שבצפת: 'מי הוא אדם זה שמראהו כך וכך, והיכן הוא גר?'

- 'אדם פשוט הוא,' אמרו לי, 'זה כמה חודשים מאז שבא לכאן, והוא גר לבדו בביתו של יהודי ספרדי אחד, ברחוב הספרדים שבקצה העיר.'

לקחתי עמי את אחד ממכריי שיבוא עמי לאותו הבית, וגיליתי לו בסוד את מטרתי. קיוויתי שנמצא את האיש בביתו ואברך אותו בברכת שבת - 'גוט-שבָּעס' - וכך אתחיל ואשוחח עמו. אבל כשבאנו אל ביתו של הספרדי, אמר לי בעל הבית: 'לפלא הדבר בעיניי. הנה זה האיש הגיע לכאן מחוצה לארץ, וזה כמה חודשים שגר כאן במרתף. והנה אתמול, מיד כשחזר מן המקווה ארז את חפציו, שילם לי את המגיע לי והזמין חפָּר עם חמורו כדי להוביל את חפציו אל כפר עין-זֵיתוּן הסמוך לכאן. שאלתי מדוע הוא נוסע עכשיו, והלוא השבת קרובה לבוא. והוא ענה לי כי נחוץ לו מאוד להיות שם בשבת.'

לאחר ששמעתי את סיפורו של הספרדי, שבתי אל האכסניה שלי, ובכל אותה השבת הצטערתי על שלא זכיתי לראותו עוד. לא גיליתי לאיש על מה שאירע לי, ולעצמי אמרתי כי במוצאי השבת אמהר ואסע אל עין-זֵיתוּן. אולי אזכה ואפגוש בו שם. מיד בצאת השבת לאחר ההבדלה אמרתי לאיש סודי, שיביא שני חמורים כדי שנרכב יחד לעין-זֵיתוּן. כשבאנו אל המקום, שאלנו את אנשי הכפר אם ראו את האיש, ואם ידוע להם היכן הוא גר. אמרו לנו: 'ראינו את האיש שבא לכאן בערב שבת, והוא גר בביתו של האופה.'

באנו אל בית האופה ושאלנו על האיש. אמר לנו האופה: 'כל השבת היה עמנו האיש, ועמו גם החמר הגוי שהביא את חפציו. מיד בצאת השבת בא האיש מבית המדרש, ערך את ברכת ההבדלה ונסע עם הגוי, ולא אמר לנו להיכן נסע לשלום.'" כל זאת סיפר ר' יחזקאל לפני אביו, ר' חיים מצַאנְז, בשבת לאחר ששב מארץ ישראל.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net